

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **E.**, so sídlom v B., IČO: X., zastúpenej advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR, s. r. o., so sídlom v B., v mene ktorej koná ako konateľ advokát Mgr. Tomáš Kušník, proti žalovaným **1/J.**, bývajúcemu v B. a **2/ M.**, bývajúcej v B., o **zaplatenie 1 123,12 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 18 C/2/2014, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 30. septembra 2013 sp. zn. 21 Co/64/2013 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove z 30. septembra 2013 sp. zn. 21 Co/64/2013 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou doručenu Okresnému súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) 20. júla 2012 sa žalobkyňa domáhala voči žalovaným 1/ a 2/ zaplata sumy 1 123,12 € s príslušenstvom a náhrady trov konania.

Okresný súd rozhodol o uplatnenom nároku platobným rozkazom z 24. augusta 2012 č. k. 5 Ro/202/2012-25, ktorým uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť, aby v lehote 15 dní od doručenia platobného rozkazu zaplatili žalobkyni žalovanú sumu s príslušenstvom a náhradu trov konania, alebo aby v tej istej lehote podali proti nemu odpor. Platobný rozkaz bol doručený žalovanému 1/ (7. decembra 2012) a žalovanej 2/ (4. septembra 2012), pričom títo proti nemu odpor nepodali.

V priebehu doručovania platobného rozkazu žalovaným písomným podaním doručeným okresnému súdu 18. septembra 2012 oznámilo Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom v Prešove, Važecká 16 (ďalej len „Združenie“), že vstupuje

do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaných a zároveň podáva proti platobnému rozkazu odpor.

Súd prvého stupňa uznesením zo 17. januára 2013 č. k. 5 Ro/202/2012-52 odpor Združenia proti platobnému rozkazu odmietol (§ 174 ods. 3 O.s.p.) a žalobkyni nepriznal náhradu trov konania. Odmietnutie odporu odôvodnil tým, že odpor podala neoprávnená osoba, žalovaní odpor nepodali, Združenie účinne do konania nevstúpilo, nestalo sa účastníkom konania (vedľajším účastníkom konania) a z tohto dôvodu nemohlo podať odpor proti platobnému rozkazu.

Na odvolanie Združenia Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 30. septembra 2013 sp. zn. 21 Co/64/2013 uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil tomuto na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že vo svetle kogentného pravidla európskeho práva, ktoré predstavuje čl. 6 ods. 1 Smernice rady 93/13/EHS interpretoval ustanovenie § 93 ods. 4 O.s.p. tak, že ak vedľajší účastník vstúpil do súdneho konania pred právoplatným skončením vecí, súd mu doručí súdne rozhodnutie a zároveň mu umožní podať opravný prostriedok, ak sa opravným prostriedkom dá zabrániť porušeniu čl. 6 ods. 1 Smernice rady 93/13/EHS o neprijateľných zmluvných podmienok a pokiaľ súd (ex off) súdnu kontrolu nevykonával. Odmietnutím kvalifikovaného odporu podaného Združením pred právoplatným skončením vecí bola Združeniu odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle §221 ods. 1 písm. f/ O.s.p., odvolací súd preto zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Na základe podnetu žalobkyne podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti vyššie uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že gramatického výkladu ustanovenia § 174 ods. 2 O.s.p. odpor proti platobnému rozkazu je oprávnený podať výlučne odporca. V tomto ustanovení nie je obsiahnutá legitímácia vedľajšieho účastníka na podanie odporu majúceho povahu opravného prostriedku proti meritórnemu výroku platobného rozkazu. Ak by zákonodarca mal úmysel poskytnúť vedľajšiemu účastníkovi právo na podanie odporu proti platobnému rozkazu, toto jeho právo by zakotvil priamo v ustanovení § 174 ods. 2 O.s.p. Za súčasného právneho stavu nie je možné toto ustanovenie O.s.p. vykladať tak extenzívne, že právo na podanie odporu proti platobnému rozkazu môže patriť vedľajšiemu účastníkovi a to aj v prípade, že právo podať

odpor nevyužije samotný odporca. Pokiaľ v tejto veci Združenie v štádiu skráteného konania oznámilo, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného, nenastali týmto oznámením účinky vzniku jeho vedľajšieho účastníctva, a preto ani nemohlo byť oprávnenou osobou na podanie odporu proti platobnému rozkazu. Z uvedeného možno prijať záver, že odpor podaný vedľajším účastníkom proti platobnému rozkazu by mal súd odmietnuť s použitím ustanovenia § 174 ods. 3 písm. c/ O.s.p. ako odpor podaný neoprávnenou osobou (napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky sp.zn. 6 Cdo 207/2011, sp.zn. 7 Cdo 135/2013). Navrhol preto, aby mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu bolo zrušené a vec vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobkyňa sa stotožnila s obsahom mimoriadneho dovolania.

Žalovaní 1/, 2/ ani Združenie sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O.s.p.) v lehote jedného roka (§ 243g O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré môže napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal napadnuté uznesenia bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Generálny prokurátor namietal, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis

alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V preskúmvanej veci je z odôvodnenia mimoriadnym dovolaním napadnutého uznesenia zrejmé, že odvolací súd vychádzal z názoru, že vedľajšie účastníctvo Združenia v tzv. skrátenom konaní vzniklo (lebo k jeho uplatneniu došlo skôr, než konanie bolo meritórne ukončené), a tak mu v zmysle § 93 ods. 4 O.s.p. svedčí oprávnenie podať odpor proti platobnému rozkazu.

Podľa § 93 ods. 1 O. s. p. ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je. Ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu (§ 93 ods. 2 O. s. p.). Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh (§ 93 ods. 3 O. s. p.). V konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností (§ 93 ods. 4 O. s. p.).

Vedľajšie účastníctvo je teda formou spoločenstva účastníkov v občianskom súdnom konaní. Vedľajší účastník je osoba odlišná od účastníka samotného, ktorá sa zúčastňuje konania z dôvodu, že chce pomôcť zvíťaziť v spore niektorému z účastníkov (sporných strán). Zmyslom vedľajšieho účastníctva je „pomoc v spore“ niektorému z účastníkov. Vedľajší účastník je motivovaný víťazstvom v spore toho účastníka, ku ktorému pristúpil. Táto motivácia je daná buď právnym záujmom vedľajšieho účastníka na takomto výsledku konania, o ktorý ide spravidla vtedy, ak rozhodnutím bude vo svojich dôsledkoch dotknuté jeho právne postavenie (práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva), alebo je v zmysle ustanovenia § 93 ods. 2 O. s. p. daná predmetom jeho činnosti, ktorým je ochrana práv podľa osobitného predpisu.

Z vyššie citovaného ustanovenia § 93 ods. 3 O. s. p. možno vyvodiť, že tretia osoba sa stáva vedľajším účastníkom v okamihu, keď dôjde súdu jej oznámenie, že vstupuje

do konania na strane niektorého z účastníkov. To však neznamená, že tieto účinky nastávajú vždy v každom konaní, resp. v každom štádiu konania. Vzhľadom na vyššie uvedený zmysel vedľajšieho účastníctva (pomôcť zvíťaziť v spore niektorému z účastníkov), treba ustanovenie § 93 ods. 3 O.s.p., pokiaľ ide o vznik účinkov vedľajšieho účastníctva, vykladať tak, že účinky vzniku vedľajšieho účastníctva môžu nastať len v takom konaní, v ktorom sa môže naplniť jeho obsah a účel. Takýmto konaním môže byť zásadne len sporové konanie. To však neplatí napríklad pre také štádium sporového konania, v ktorom súd rozhoduje v tzv. skrátanom (rozkaznom) konaní, ktorého výsledkom (formou rozhodnutia) je platobný rozkaz. Skrátané konanie v porovnaní s obvyklým priebehom reálneho sporového konania vykazuje výrazné odlišnosti, keďže sa realizuje bez nariadenia pojednávania a bez vykonania dokazovania. Nemôže sa teda naplniť zmysel vedľajšieho účastníctva, ktorým je „pomoc v spore“. Táto pomoc sa môže najskôr prejaviť až keď bude proti platobnému rozkazu podaný odpor (porovnaj Občanský soudní řád, Komentář, I. díl, Panorama Praha 1985, str. 421). Konanie, ktorého výsledkom je platobný rozkaz, nadobudne povahu sporového konania vo vlastnom (užšom) zmysle slova až včasným podaním odôvodneného odporu žalovaným, v dôsledku čoho sa platobný rozkaz zrušuje a súd nariadi pojednávanie. Až po takomto jednoduchom a účinnom procesnom úkone žalovaného, ktorým urobí uplatnený nárok sporným (odporuje mu), môže byť naplnený zmysel a obsah vedľajšieho účastníctva, pomáhať v konaní hlavnému účastníkovi a podporovať ho s cieľom prispieť k ochrane jeho práv (v prípade vedľajšieho účastníctva podľa § 93 ods. 2 O.s.p.) prípadne aj svojich vlastných práv plynúcich mu z hmotnoprávnych ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (v prípade vedľajšieho účastníctva podľa § 93 ods. 1 O.s.p.). Vyššie uvedené znamená, že oznámením tretieho subjektu, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného v štádiu skrátaného (rozkazného) konania, nenastávajú účinky vzniku vedľajšieho účastníctva tohto subjektu. Vylučuje to zmysel a účel inštitútu vedľajšieho účastníctva v spojení so zmyslom a účelom inštitútu skrátaného konania. Neprichádza preto do úvahy podanie odporu proti platobnému rozkazu takýmto subjektom.

Právny názor, podľa ktorého v tzv. skrátanom konaní nenastávajú účinky vzniku vedľajšieho účastníctva tretieho subjektu na strane žalovaného a že vedľajší účastník v takom prípade nie je oprávneným subjektom na podanie odporu proti platobnému rozkazu vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutiach z 10. októbra 2012 sp. zn. 6 Cdo 207/2011, z 21. októbra 2013 sp. zn. 7 Cdo 135/2013, z 30. októbra 2013 sp. zn. 6 Cdo 357/2012, z 31. marca 2014 sp.zn. 2 Cdo 122/2013, z 27. októbra 2013 sp.zn. 1 Cdo 210/2012,

z 28. januára 2014 sp.zn. 4 Cdo 209/2013, z 21. júna 2014 3 Cdo 389/2012, z 27. októbra 2014 sp.zn. 7 Cdo 462/2014, z 8. decembra 2014 sp.zn. 5 MCdo 4/2014, z 21. augusta 2014 sp.zn. 6 M Cdo 3/2014, z 22. októbra 2014 sp.zn. 6 MCdo 11/2014, z 26. januára 2015 5 M Cdo 6/2014 a iné. Na právnych záveroch uvedených v označených rozhodnutiach, zotrúva najvyšší súd aj v preskúmvanej veci.

K interpretačným otázkam procesného inštitútu (vedľajšieho účasťníctva) s akcentom na ochranu práv spotrebiteľa v práve EÚ možno poznamenať, že realizáciou ochrany spotrebiteľa, zaručenej právom EÚ, je v skráteneom konaní ustanovenie §172 ods. 9 O.s.p., podľa ktorého ak sa uplatňuje právo na zaplataenie peňažnej sumy zo spotrebiteľskej zmluvy a odporcom je spotrebiteľ, súd nevydá platobný rozkaz, ak zmluva obsahuje neprijateľné podmienky.

K výkladu vnútroštátneho procesného práva (§ 93 ods. 4 O.s.p.) z pohľadu pravidiel eúropského práva reprezentovaného čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS odvolacím súdom je vhodné uviesť, že Súdny dvor Európskej únie v rozsudku z 27. februára 2014 sp. zn. C 470/12 dospel k názoru, že vnútroštátna úprava neumožňujúca Združenie vstup do (exekučného) konania, nie je v rozpore s právom Európskej únie. I keď v uvedenom prípade išlo o vstup Združenia do exekučného konania, sú viaceré závery vyjadrené v tomto rozsudku použiteľné aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd preto poukazuje na to, že v bodoch 45. a 46. uvedeného rozsudku Súdny dvor konštatoval nasledovné: „*Ani smernica 93/13, ani po nej nasledujúce smernice, ktoré dopľňajú právnu úpravu ochrany spotrebiteľov, neobsahujú ustanovenia o úlohe, ktorá môže alebo musí byť priznaná združeniam na ochranu spotrebiteľov v rámci individuálnych sporov týkajúcich sa spotrebiteľa. Smernica 93/13 teda neupravuje otázku, či také združenia majú mať právo stať sa vedľajšími účasťníkmi konania na podporu spotrebiteľov v rámci takých individuálnych sporov. Z toho vyplýva, že v prípade neexistencie právnej úpravy Únie, pokiaľ ide o možnosť združení na ochranu spotrebiteľov stať sa vedľajšími účasťníkmi konania v individuálnych sporoch týkajúcich sa spotrebiteľov, vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu prináleží, aby na základe zásady procesnej autonómie také pravidlá zaviedol, avšak pod podmienkou, že nesmú byť menej priaznivé než pravidlá, ktoré upravujú obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie), a že nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Únie (zásada efektivity)*“. V bodoch 53. až 56. predmetný rozsudok ďalej uviedol, že hoci smernica „vyžaduje v sporoch, ktoré sa týkajú predajcu alebo

dodávateľa a spotrebiteľa, aktívny postup vnútroštátneho súdu rozhodujúceho v týchto sporoch, ktorý je nezávislý od zmluvných strán, v každom prípade nemožno tvrdiť, že odmietnutie pripustiť vstup združenia do konania ako vedľajšieho účastníka na podporu spotrebiteľa predstavuje porušenie práva tohto spotrebiteľa na účinný prostriedok nápravy pred súdom tak, ako to zakotvuje uvedený článok (pozn.: čl. 47 Charty základných práv Európskej únie). Okrem toho vedľajšie účastníctvo združenia na ochranu spotrebiteľov nemožno stavať na rovnakú úroveň ako právnu pomoc poskytovanú v určitých prípadoch podľa tohto článku osobám, ktoré nemajú dostatočné prostriedky. Pokiaľ ide o možnosť združenia na ochranu spotrebiteľov dovolávať sa v tomto kontexte uvedeného článku, je potrebné konštatovať, že odmietnutie pripustiť toto vedľajšie účastníctvo v konaní týkajúcom sa spotrebiteľa neovplyvňuje právo uvedeného združenia na účinný prostriedok nápravy na obranu práv, ktoré sú mu priznané ako združeniu tohto typu, spočívajúcich najmä v jeho práve na kolektívnu žalobu, ktoré má podľa článku 7 ods. 2 smernice 93/13. Navyše treba dodať, že podľa predmetnej vnútroštátnej právnej úpravy môže združenie priamo zastupovať takého spotrebiteľa vo všetkých konaniach vrátane exekúcie na základe plnomocenstva udeleného spotrebiteľom“.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a že generálny prokurátor dôvodne podal proti nemu mimoriadne dovolanie (§ 243e O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Najvyšší súd preto uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 2 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (viď primerane § 243d ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. marca 2015

JUDr. Oľga Trnková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Pudmarčíková